
MONOGRAFIE PRAWNICZE

PROBLEMY PRAWNE
ZWIAZANE
Z NIELEGALNYM
POBOREM ENERGII

Redakcja naukowa
GRZEGORZ MATUSIK
MARIUSZ ŚLADKOWSKI

Wydawnictwo C. H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

Redakcja naukowa GRZEGORZ MATUSIK, MARIUSZ ŚLADKOWSKI
PROBLEMY PRAWNE ZWIĄZANE Z NIELEGALNYM POBOREM ENERGII

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

Paweł Łobacz

**KONFRONTACJA. STUDIUM KARNOPRAWNE
I KRYMINALISTYCZNE**

Lavinia Brâncuși

WZÓR WSPÓLNOTOWY I JEGO ZAKRES OCHRONY

Rafał Sikorski

**FUNKCJONOWANIE ZASOBÓW PATENTOWYCH W PRAWIE
KONKURENCJI UNII EUROPEJSKIEJ**

Agata Harast

**POSTĘPOWANIE W SPRAWIE EUROPEJSKIEGO
NAKAZU ZAPŁATY**

Berenika Kaczmarek-Templin

**DOWÓD Z DOKUMENTU ELEKTRONICZNEGO
W PROCESIE CYWILNYM**

Marek Żalisko

**INSTRUMENTY PRAWNE W OBSZARZE WSPÓŁPRACY
SĄDOWEJ W SPRAWACH CYWILNYCH I HANDLOWYCH
UNII EUROPEJSKIEJ**

Arkadiusz Michałak

**INTERES PUBLICZNY I JEGO ODDZIAŁYWANIE
NA POWSTANIE, TREŚĆ I WYKONYWANIE PRAW
WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ**

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

[Kup książkę](#)

PROBLEMY PRAWNE ZWIĄZANE Z NIELEGALNYM POBOREM ENERGII

Redakcja naukowa
GRZEGORZ MATUSIK
MARIUSZ ŚLADKOWSKI

Autorzy
ADAM BARTOSZEK, MARZENA CZARNECKA,
JOANNA KRUKOWSKA-KOROMBEL, WOJCIECH LISIEWICZ,
GRZEGORZ MATUSIK, TOMASZ OGŁÓDEK,
MIROSŁAW PAWEŁCZYK, MARIUSZ ŚLADKOWSKI,
ALEKSANDRA WENTKOWSKA, LESZEK WILK

WYDAWNICTWO C. H. BECK
WARSZAWA 2013

Wydawca: Dorota Ostrowska-Furmanek

Redaktor merytoryczny: Katarzyna Chilimoniuk

Recenzent: prof. zw. dr hab. Stanisława Kalus

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2013**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: DTP Service

Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-4949-7

ISBN e-book 978-83-255-4950-3

[Kup książkę](#)

Spis treści

Wykaz skrótów	XIII
Słowo wstępne	XVII
Notki o Autorach	XXI

Część I. Zagadnienia wstępne oraz problematyka publicznoprawna nielegalnego poboru energii

Pojęcia podstawowe prawa energetycznego w kontekście nielegalnego poboru energii elektrycznej

<i>(Tomasz Ogłódek)</i>	3
1. Prawo energetyczne – cel i kryterium wyodrębnienia gałęzi prawa	3
2. Artykuł 57 PrEnerg i jego ewolucja (ujęcie historyczne)	6
3. Czy każdy przypadek poboru energii bez zawartej umowy będzie przypadkiem nielegalnego poboru energii?	17
4. Pojęcia podmiotowe Prawa energetycznego związane z nielegalnym poborem energii elektrycznej	20
4.1. Kwestie ogólne	20
4.2. Przedsiębiorstwo energetyczne	21
4.3. Operator systemu dystrybucyjnego (OSD) i operator systemu przesyłowego (OSP)	22
4.4. Przedsiębiorstwa obrotu – obszar działania operatorów rynku	26
4.5. Przedsiębiorstwa energetycznie niepodlegające podziałowi na obrót i dystrybucję – przedsiębiorcy mali, ale istotni	27
5. Podsumowanie	28

Publicznoprawne aspekty nielegalnego poboru energii

<i>(Mirosław Pawełczyk)</i>	31
1. Wprowadzenie	31
2. Nielegalny pobór energii na gruncie ustawy – Prawo energetyczne	32
2.1. Definicja nielegalnego poboru energii na gruncie prawa energetycznego	32

2.2. Kontrola jako instrument umożliwiający przedsiębiorstwu energetycznemu wykrycie nielegalnego poboru energii	35
2.3. Ewolucja art. 57 PrEnerg i jej wpływ na kształt regulacji dotyczącej możliwości dochodzenia przez przedsiębiorstwo energetycznego roszczeń z tytułu nielegalnego poboru energii	37
3. Prezes URE	39
3.1. Status prawny Prezesa URE. Ewolucja statusu ustrojowego Prezesa URE w kontekście III pakietu liberalizacyjnego	39
3.2. Prezes URE jako centralny organ administracji państwowej	43
3.3. Kompetencje Prezesa URE w kontekście nowelizacji aktów normatywnych dotyczących jego obowiązków ...	49
3.4. Kompetencje Prezesa URE w aspekcie nielegalnego poboru energii	52
4. Szczegółowe omówienie kompetencji Prezesa URE w związku z nielegalnym poborem energii	54
4.1. Opiniowanie rozporządzeń ministra właściwego do spraw gospodarki określających szczegółowe zasady kształtowania i kalkulacji taryf dla paliw gazowych, energii elektrycznej oraz ciepła, jak również szczegółowe zasady rozliczeń w obrocie paliwami gazowymi (art. 46 PrEnerg)	54
4.2. Zatwierdzanie ustalonych przez przedsiębiorstwa energetyczne taryf dla paliw gazowych i energii (w tym odnośnie do zryczałtowanej opłaty z tytułu nielegalnego poboru energii) w trybie art. 47 PrEnerg ...	58
4.3. Kontrolowanie standardów jakościowych obsługi odbiorców (art. 23 ust. 2 PrEnerg)	62
4.4. Rozstrzyganie sporów w zakresie odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, umowy o świadczenie usług transportu gazu ziemnego, umowy o świadczenie usługi magazynowania paliw gazowych, umowy o udostępnienie części instalacji do magazynowania paliwa gazowego, umowy o świadczenie usługi skraplania gazu ziemnego oraz umowy kompleksowej, a także w przypadku nieuzasadnionego wstrzymania dostaw paliw gazowych lub energii	65

4.4.1. Wstrzymanie dostarczania energii i paliw – uwagi wstępne	65
4.4.2. Postępowanie przed Prezesem URE na podstawie art. 8 ust. 1 PrEnerg	68
5. Podsumowanie dotychczasowych wywodów	77
6. Podatkowe aspekty nielegalnego poboru energii elektrycznej	78
6.1. Wprowadzenie	78
6.2. Nielegalny pobór energii w świetle ustawy o podatku od towarów i usług	79
 Część II. Odpowiedzialność cywilnoprawna związana z nielegalnym poborem energii	
Cywilnoprawne podstawy odpowiedzialności z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej	
<i>(Grzegorz Matusik)</i>	93
1. Kwestie ogólne związane z regulacją art. 3 pkt 18 oraz art. 57 PrEnerg	93
2. Podstawy prawne dochodzenia roszczeń cywilnych z tytułu nielegalnego poboru energii w judykaturze	96
2.1. Stanowisko Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego	96
2.2. Rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych	100
2.2.1. Reżim odpowiedzialności kontraktowej	101
2.2.2. Odpowiedzialność deliktowa	102
2.2.3. Podsumowanie	104
2.3. Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego	105
2.4. Wnioski	108
3. Stanowisko doktryny w kwestii podstaw prawnych dochodzenia roszczeń w związku z nielegalnym poborem energii	109
4. Reguły odpowiedzialności cywilnoprawnej w związku z nielegalnym poborem energii	113
4.1. Reguły odpowiedzialności w zakresie opłaty, o której mowa w art. 57 ust. 1 pkt 1 PrEnerg	113
4.2. Reguły odpowiedzialności w zakresie „odszkodowania na zasadach ogólnych”	115
5. Podsumowanie	115
 Procesowe zagadnienia dochodzenia roszczeń związanych z nielegalnym poborem energii (Mariusz Śladkowski)	
	117

1. Wprowadzenie	117
2. Sposoby nielegalnego poboru energii a działania zmierzające do przeciwdziałania temu zjawisku	118
3. Możliwość dochodzenia roszczeń z tytułu nielegalnego poboru energii w postępowaniu uproszczonym	120
4. Postępowanie dowodowe w sprawach o nielegalny pobór energii	123
4.1. Postępowanie dowodowe w sprawach o odszkodowanie dochodzone na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 2 PrEnerg ...	123
4.2. Postępowanie dowodowe w sprawach o świadczenie dochodzone na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 1 PrEnerg ...	129
5. Dowód z opinii biegłego w sprawach o nielegalny pobór energii	131
6. Problematyka skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w kontekście dopuszczalności jej wniesienia przez przedsiębiorstwo energetyczne w sytuacji oddalenia powództwa z powodu tzw. niekonstytucyjności taryfy	134
Odpowiedzialność kontraktowa z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej (Joanna Krukowska-Korombel)	
1. Wprowadzenie	137
2. Strony umowy	142
3. Umowy o dostarczanie energii elektrycznej	145
4. Nielegalny pobór energii	149
5. Zasady odpowiedzialności	153
Umowa kompleksowa, usługa kompleksowa a nielegalny pobór energii elektrycznej (Marzena Czarnecka)	
1. Wprowadzenie	167
2. Rodzaje umów kompleksowych i zasady odpowiedzialności, usługa kompleksowa	168
2.1. Właściwa umowa kompleksowa	168
2.2. Niewłaściwa umowa kompleksowa	177
2.3. Usługa kompleksowa	179
3. Odpowiedzialność z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej	181
4. Zakończenie	186

Część III. Odpowiedzialność karna w związku z nielegalnym poborem energii

Prawnokarne aspekty kradzieży energii elektrycznej i gazu (Leszek Wilk)	191
--	------------

Część IV. *Varia*

Nielegalny pobór energii w prawie niemieckim – zarys (Wojciech Lisiewicz)	219
1. Przedmiot opracowania	219
2. Przepisy mające zastosowanie wobec nielegalnego poboru energii	220
2.1. Ogólnie o regulacji energetyki w Niemczech	
– przegląd istotniejszych źródeł	220
2.1.1. Ustawa o energetyce	220
2.1.2. Rozporządzenia wykonawcze w zakresie regulacji sieci	221
2.1.3. System preferencji odnawialnych źródeł energii i kogeneracji	223
2.1.4. Ciepłownictwo	224
2.1.5. Prawo europejskie	224
2.2. Systematyka regulacji nielegalnego poboru energii w prawie niemieckim	225
2.2.1. Nielegalny pobór energii w przepisach szczególnych prawa energetycznego	225
2.2.2. Szczególna regulacja w zakresie ciepła systemowego	227
2.2.3. Regulacja nielegalnego poboru energii w przepisach ogólnych	228
3. Uprawnienia operatora sieci na mocy rozporządzeń NAV i NDAV	229
3.1. Uprawnienia własne operatora sieci (§ 24 ust. 1 NAV i NDAV)	229
3.2. Uprawnienia wynikające z żądania dostawcy energii (§ 24 ust. 3 NAV i NDAV)	231
3.3. Prawo do natychmiastowego wypowiedzenia umowy (§ 27 NAV i NDAV)	232
4. Uprawnienia dostawcy energii na mocy rozporządzeń StromGVV i GasGVV	233
4.1. Wstrzymanie dostaw energii (§ 19 ust. 1 StromGVV i GasGVV)	233

4.2. Faktyczne przeprowadzenie wstrzymania dostaw energii (§ 24 ust. 3 NAV i NDAV)	234
4.3. Prawo do natychmiastowego wypowiedzenia umowy (§ 21 StromGVV i GasGVV)	234
4.4. Kary umowne (§ 10 StromGVV i GasGVV)	235
5. Uprawnienia dostawcy ciepła na mocy rozporządzenia AVBFernwärmeV	237
5.1. Wstrzymanie dostaw ciepła na mocy § 33 ust. 1 pkt 2 AVBFernwärmeV	237
5.2. Natychmiastowe wypowiedzenie umowy (§ 33 ust. 4 AVBFernwärmeV)	238
5.3. Kary umowne (§ 23 AVBFernwärmeV)	239
6. Reguły cywilnoprawne	239
6.1. Odpowiedzialność kontraktowa	240
6.2. Odpowiedzialność deliktowa	241
6.2.1. Naruszenia dóbr chronionych w § 823 ust. 1 BGB	241
6.2.2. Naruszenia przepisów ochronnych w rozumieniu § 823 ust. 2 BGB	244
6.2.3. Roszczenie o wydanie bezpodstawnego wzbogacenia (§ 812 ust. 1 zd. 1 alt. 2 BGB)	244
7. Sankcje karnoprawne wobec nielegalnego poboru energii ...	246
7.1. Pozbawienie energii elektrycznej (§ 248c StGB)	247
7.1.1. Przedmiot czynu – energia elektryczna	247
7.1.2. Pobranie energii elektrycznej z urządzeń	248
7.1.3. Przewód, który nie jest przeznaczony do zgodnego z prawem poboru energii	248
7.1.4. Subiektywne znamiona czynu	249
7.1.5. Podsumowanie § 248c StGB	249
7.2. Fałszowanie zapisów urządzeń technicznych (§ 268 StGB)	250
7.3. Oszustwo (§ 263 StGB)	250
8. Podsumowanie	251
Uwarunkowania postaw mieszkańców aglomeracji górnośląskiej wobec zjawiska nielegalnego poboru energii (Adam Bartoszek).....	253
1. Założenia i główne cele badań	253
2. Zasięg i realizacja badań terenowych	256
3. Ograniczenia i walory poznawcze zgromadzonego materiału ...	257

4. Charakterystyka respondentów reprezentujących mieszkańców – odbiorców energii	259
5. Opinie mieszkańców aglomeracji śląskiej o zasięgu praktyk nielegalnego poboru energii i ich konsekwencjach	261
6. Gotowość reakcji mieszkańców i liderów na przypadki nielegalnego poboru energii	275
7. Wiedza mieszkańców o możliwościach zgłaszania nielegalnego poboru energii	279
8. Stosunek mieszkańców i liderów regionalnych do form oszczędzania energii	281
9. Wnioski z badań	285
Problem nielegalnego poboru energii w sprawach Rzecznika Praw Obywatelskich (Aleksandra Wentkowska)	287

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

AkcyzaU	ustawa z 6.12.2008 r. o podatku akcyzowym (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 108, poz. 626 ze zm.)
BGB	<i>Bürgerliches Gesetzbuch</i> (niem. Kodeks cywilny)
KC	Kodeks cywilny
KK	Kodeks karny
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
KontrolaR	rozporządzenie Ministra Gospodarki z 11.8.2000 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez przedsiębiorstwa energetyczne (Dz.U. Nr 75, poz. 866 ze zm.)
KP	Kodeks pracy
KPA	Kodeks postępowania administracyjnego
KPC	Kodeks postępowania cywilnego
KSH	Kodeks spółek handlowych
KW	Kodeks wykroczeń
OchrKonkurU	ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.)
PEAU	ustawa z 17.6.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1015 ze zm.)
PrEnerg	ustawa z 10.4.1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1059 ze zm.)
RMU	ustawa z 8.8.1996 r. o Radzie Ministrów (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 392 ze zm.)
RPOU	ustawa z 15.7.1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.)
StGB	<i>Strafgesetzbuch</i> (niem. Kodeks karny)
TCR	rozporządzenie Ministra Gospodarki z 17.9.2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło (Dz.U. Nr 194, poz. 1291)
TER	rozporządzenie Ministra Gospodarki z 18.1.2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kal-

	kulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz.U. Nr 189, poz. 1126 ze zm.)
TGR	rozporządzenie Ministra Gospodarki z 6.2.2008 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie paliwami gazowymi (Dz.U. Nr 28, poz. 165)
VATU	ustawa z 11.3.2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 ze zm.)

2. Czasopisma i publikatory

Biul. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
Biul. URE	Biuletyn Urzędu Energetyki
CPKiNP	Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy
GP	Gazeta Prawna
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
GSP – Prz.Orz.	Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
Jur.	Jurysta
KZS	Krakowskie Zeszyty Sądowe
MoP	Monitor Prawniczy
MoPod	Monitor Podatkowy
NP	Nowe Prawo
OSG	Orzecznictwo Sądów Gospodarczych
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wykroczeń
OSNP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Seria A
PiP	Państwo i Prawo
POP	Przegląd Orzecznictwa Podatkowego
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
Przeg. Pod.	Przegląd Podatkowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
R. Pr.	Radca Prawny
Rzeczp.	Rzeczpospolita

SI	Studia Iuridica
Wok.	Wokanda
Zb.Orz.	Zbiór Orzecznictwa
ZNSA	Zeszyty Naczelnego Sądu Administracyjnego

3. Organy, organizacje i instytucje

CBA	Centralne Biuro Antykorupcyjne
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
RM	Rada Ministrów
RP	Rzeczpospolita Polska
RPO	Rzecznik Praw Obywatelskich
SO	Sąd Okręgowy
SOKiK	Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UE	Unia Europejska
UKE	Urząd Komunikacji Elektronicznej
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
URE	Urząd Regulacji Energetyki
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

4. Inne skróty

NCW	Narodowy Cel Wskaźnikowy
NPE	nielegalny pobór energii
OSD	operator systemu dystrybucyjnego
OSR	operator systemu rozdzielczego
OSP	operator systemu przesyłowego

Słowo wstępne

Oddana w ręce Czytelnika monografia poświęcona została prawnym problemom nielegalnego poboru energii. Nielegalne pobieranie energii to – zgodnie z ustawową definicją zawartą w art. 3 pkt 18 ustawy z 10.4.1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1059 ze zm.) – pobieranie energii bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ, mającą wpływ na zafalszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy. Zjawisko to z reguły łączone jest z pobieraniem energii elektrycznej, choć w istocie rzeczy dotyczyć może również innych postaci energii (np. ciepłej) oraz paliw (zwłaszcza gazu, będącego nośnikiem energii chemicznej). Pobieźna analiza stanu prawnego dotyczącego tytułowego zagadnienia mogłaby prowadzić do mylnego wniosku, że „prawnych problemów” związanych z nielegalnym poborem energii nie ma. Ustawodawca bowiem w art. 57 PrEnerg – jak się może wydawać – wprowadził korzystne dla przedsiębiorstw energetycznych rozwiązanie normatywne pozwalające nie tylko na wyrównanie uszczerbku poniesionego w związku z nielegalnym poborem energii, ale również na swoistą represję majątkową dla podmiotu dopuszczającego się takiego czynu. Poza tym w art. 278 § 1 w zw. z art. 278 § 5 KK styplizowano czyn zabroniony w postaci „kradzieży energii”. Można więc odnieść wrażenie, że ustawodawca dostrzegł zjawisko i wprowadził odpowiednie regulacje z zakresu prawa cywilnego i karnego zabezpieczające interesy podmiotów poszkodowanych. Tymczasem jednak praktyka stosowania wspomnianych regulacji obrazuje rozmijanie się rozwiązań legislacyjnych z oczekiwaniami przedsiębiorstw energetycznych jako podmiotów doznających istotnych strat z powodu nielegalnego poboru energii. W procesach cywilnych dominować zaczyna stanowisko akcentujące potrzebę wykazania przez powoda faktu nielegalnego pobierania energii przez podmiot pozwany oraz celowego faktu ingerencji w instalacje (w postaci bajpasu, oddziaływania na urządzenie pomiarowe itp.). Nie dostrzega się przy tym złożonych stosunków prawnych łączących przedsiębiorstwa energetyczne z odbiorcą, na tle których dochodzi do nielegalnego poboru energii. Kształtuje się tendencja do stawiania przed przedsiębiorstwem energetycznym niemożliwych wręcz wymagań związanych z udowodnieniem roszczeń. Powstaje zatem pytanie, czy praktyka ta obnaża błędy legislatora, czy też może kształtująca się praktyka stanowi przejaw błędnego stosowania dobrej regulacji? Podobne problemy powstają zresztą na

gruncie prawa karnego. Wyrok skazujący za przestępstwo kradzieży energii zaczyna być rzadkością. Nawet uzyskanie wyroku skazującego wiąże się często z przyjęciem minimalnej możliwej „szkody” w postaci zaboru 1 kWh lub nawet mniejszych ilości energii elektrycznej, co oznacza „przypadek mniejszej wagi”. I znów nasuwa się pytanie o to, czy to słabość regulacji prawnej, czy może błędna praktyka stosowania przepisów? Problem nielegalnego poboru energii jest postrzegany przez organy stosujące prawo przez pryzmat jednego jeszcze zjawiska, czyli monopolistycznej pozycji na rynku przedsiębiorstwa energetycznego. Z założenia więc przyjmuje się, że jest to podmiot gospodarczy o silnej pozycji na rynku, działający w warunkach monopolistycznych, dysponujący wręcz nieograniczonymi możliwościami weryfikacji i kontroli swoich odbiorców. W ten sposób pojawia się aspekt publicznoprawny zjawiska nielegalnego poboru energii. Godne wyjaśnienia jest bowiem to, czy owa dominująca silna i monopolistyczna pozycja przedsiębiorstwa energetycznego przekłada się w istotnym stopniu na problem uprzywilejowania legislacyjnego w zakresie regulacji nielegalnego poboru energii. Oprócz tych prawnych problemów powstaje pytanie o społeczne przyczyny i uwarunkowania tytułowego zjawiska. Kto i dlaczego zatem dopuszcza się nielegalnego poboru energii? Jaka jest społeczna świadomość w zakresie nielegalnego poboru energii?

Na wyżej postawione pytania Autorzy artykułów zamieszczonych w niniejszej monografii starają się udzielić odpowiedzi.

Publikacja została podzielona na cztery części.

Część I poświęcona została zagadnieniom wstępnym oraz problematyce publicznoprawnej nielegalnego poboru energii. Tu znajduje się opracowanie *Tomasza Ogłódka* poświęcone podstawowym pojęciom Prawa energetycznego w kontekście nielegalnego poboru energii elektrycznej oraz artykuł dr. *Mirostawa Pawełczyka* dotyczący publicznoprawnych aspektów nielegalnego poboru energii. Część ta w założeniu stanowi wprowadzenie Czytelnika w złożoną materię regulacji ustawy – Prawo energetyczne, w zakresie niezbędnym do zrozumienia podstawowych zależności związanych ze zjawiskiem nielegalnego poboru energii. Regulacja wspomnianej ustawy oparta jest na metodzie administracyjnoprawnej i cywilnoprawnej, co skutkuje licznymi wątpliwościami interpretacyjnymi. Nie można do tytułowego zagadnienia, a ostatnio staje się to regułą, podchodzić „w oderwaniu” od całokształtu regulacji Prawa energetycznego.

Część II poświęcona jest zagadnieniom cywilnoprawnej odpowiedzialności związanej z nielegalnym poborem energii. Rozpoczyna ją tekst dr. *Grzegorza Matusika*, omawiający cywilnoprawne podstawy odpowiedzialności z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej. Chodzi więc o ustalenie cywilnoprawnego reżimu prawnego adekwatnego do rozważania odpowiedzialności z tytułu nielegalnego poboru energii. Jako drugi w tej części głos zabiera dr. *Mariusz Śladkowski*, który próbuje przybliżyć procesowe zagadnienia

dochodzenia roszczeń związanych z nielegalnym poborem energii. Kolejnym artykułem jest tekst *Joanny Krukowskiej-Korombel*, która omawia bardziej szczegółowe zjawisko – problematykę odpowiedzialności kontraktowej z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej. Ten fragment monografii zamyka opracowanie dr *Marzeny Czarneckiej*, opisujące również szczegółowy problem umowy kompleksowej i usługi kompleksowej w kontekście nielegalnego poboru energii.

Ponieważ – jak wyjaśniono powyżej – niezwykle ważny fragment tytułowego zagadnienia stanowią jego prawnokarne reperkusje, część III monografii poświęcono zagadnieniu odpowiedzialności karnej w związku z nielegalnym poborem energii. Problematykę tę szeroko omawia prof. dr hab. *Leszek Wilk*.

Monografię wzbogaca niewątpliwie jej część IV, która zawiera opis pozostałych zagadnień związanych z nielegalnym poborem energii. Rozpoczyna ją artykuł prof. dr. *Wojciecha Lisiewicza*, w którym Autor przedstawia, jak ukształtowane jest tytułowe zagadnienie w prawie niemieckim. Wybór właśnie tego porządku prawnego jako godnego przybliżenia Czytelnikowi związany jest z pewnością z rolą, jaką odgrywa prawodawstwo niemieckie, wpływając na regulacje prawne innych państw europejskich, a także zaawansowaniem niemieckiej doktryny prawnej. W tej części prezentowany jest również artykuł prof. dr. hab. *Adama Bartoszką*, przedstawiający kwestię postaw mieszkańców aglomeracji górnośląskiej wobec zjawiska nielegalnego poboru energii. Autor stara się przybliżyć socjologiczne aspekty problematyki nielegalnego poboru energii. Część tę zamyka tekst dr *Aleksandry Wentkowskiej*, który podejmuje problematykę nielegalnego poboru energii w działalności Rzecznika Praw Obywatelskich głównie z perspektywy historycznej. W ostatnim czasie bowiem liczba skarg do Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawach związanych z nielegalnym poborem energii znacznie zmalała.

Redaktorzy i Autorzy wyrażają nadzieję, że monografia – pierwsze tak szerokie ujęcie problematyki prawnych aspektów nielegalnego poboru energii – stanowić będzie z jednej strony przyczynek do dalszej dyskusji dotyczącej kwestii, jak przeciwdziałać w przyszłości podobnym, społecznie negatywnym zjawiskom, z drugiej zaś strony przyczyni się do ujednolicenia praktyki orzeczniczej w przedmiotowej kategorii spraw sądowych.

Lektura adresowana jest do prawników zajmujących się problematyką nielegalnego poboru energii, w tym sędziów, pełnomocników przedsiębiorstw energetycznych, odbiorców energii, prokuratorów, a także zainteresować może zarządców nieruchomości.

W publikacji przyjęto stan prawny na dzień 1.1.2013 r.

*dr Grzegorz Matusik
dr Mariusz Śladkowski*